

MAASMENSA

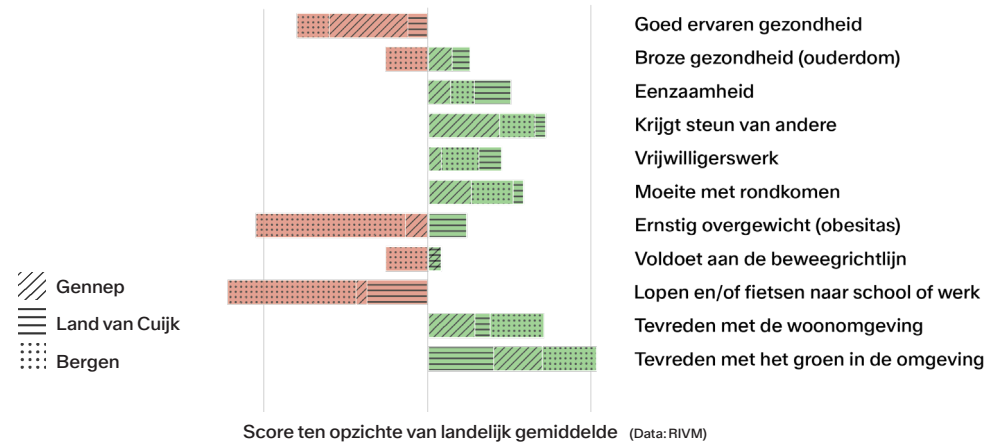
Aan tafel, allemaal!

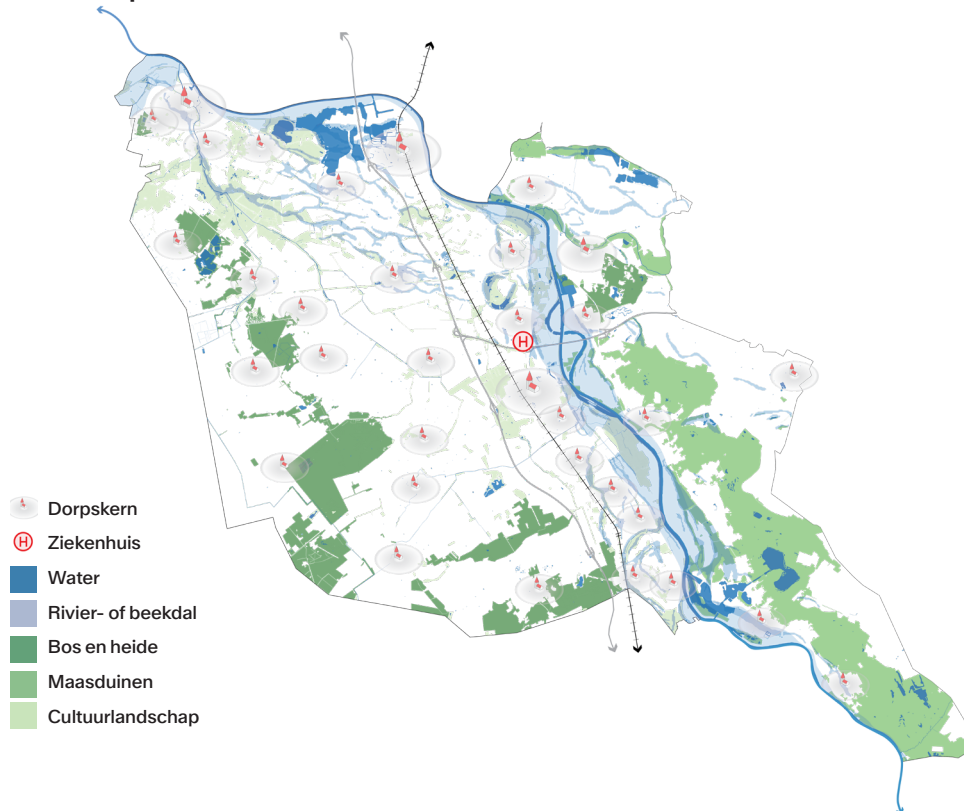
Regio analyse

In de Mooimaasvallei ervaart men gezondheid lager dan het landelijk gemiddelde. Deze regio is redelijk representatief voor het landelijk gebied in Nederland. Wel zien we hier een sterke sociale structuur, voornamelijk rond dorpen en verenigingsleven. Er is een schijnbare paradox met overgewicht en weinig bewegen, terwijl men de woonomgeving prettig en groen vindt en er veel natuur- en recreatiegebieden zijn. Bewoners gebruiken hun mooie groene omgeving weinig om te bewegen.

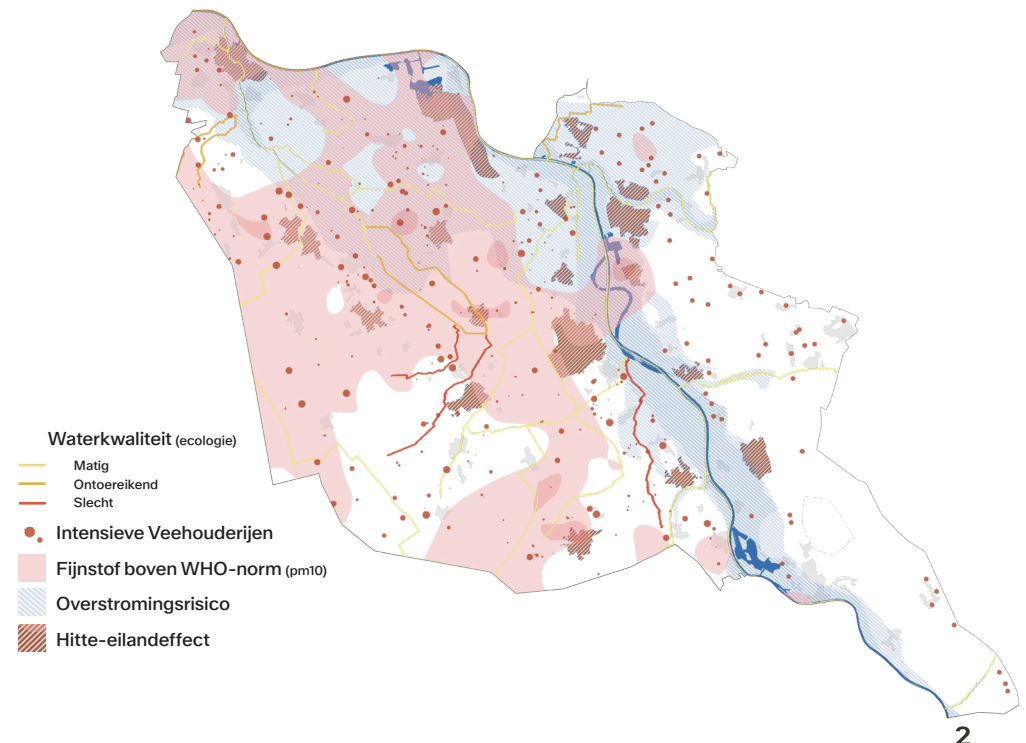
We zien gezondheidsrisico's. De (drink)waterkwaliteit voldoet niet. Vooral in het Noord-Brabantse deel van de Mooimaasvallei is de luchtkwaliteit ondermaats. Dit hangt vaak samen met intensieve veehouderijen. In de dorpen is in warme zomers kans op hittestress. Ook is er overstromingsgevaar langs de Maas bij extreme regenval.

Landschap

Gezondheidsrisico's

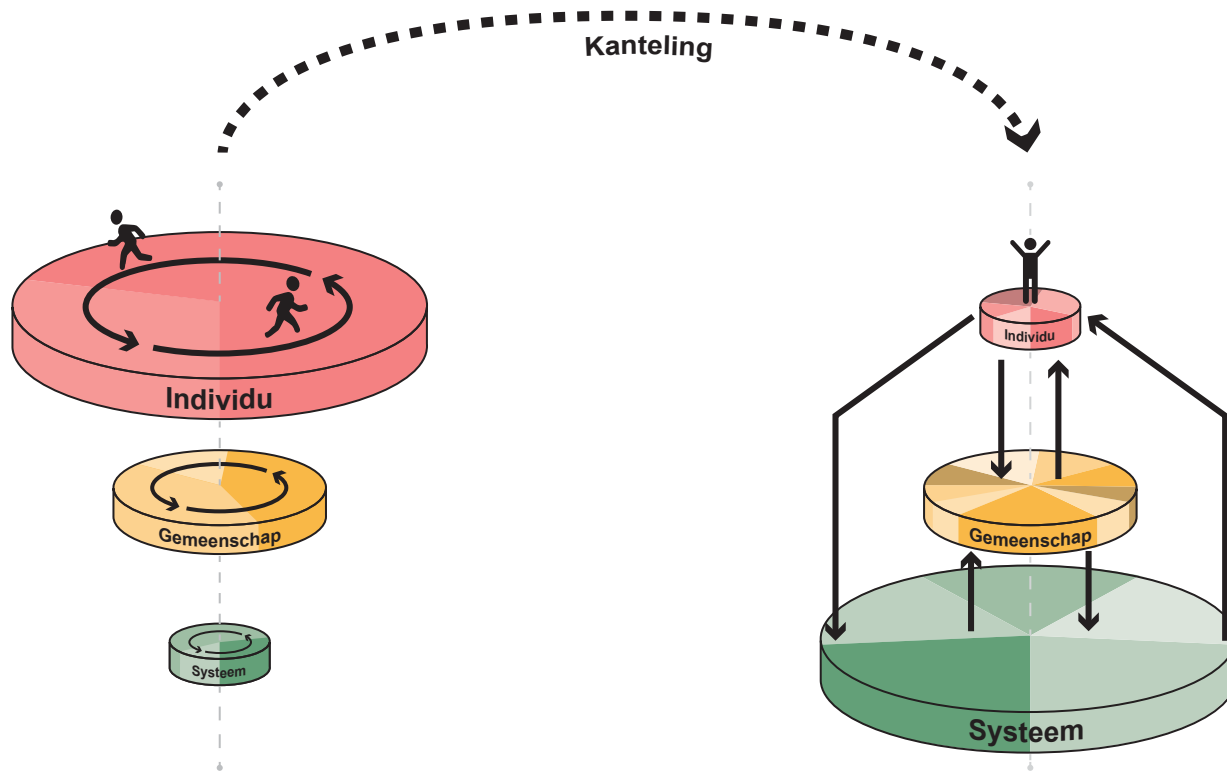

Wat is er aan de hand?

Onze mentale volksgezondheid staat onder druk. In onze 'hypernerveuze samenleving' schieten prestatiedruk, versnelling en individualisme door. Welzijn van jong en oud worden ernstig bedreigd aldus de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS). We signaleren steeds meer burn-outs en mensen met psychische aandoeningen.

We leven in een ongezond, wankel systeem. De inrichting van onze gemeenschappen en het (natuurlijke) systeem schiet tekort. Bodem, water en lucht zijn zwaar vervuild. We halen klimaatdoelen en afgesproken normen niet. Mensen voelen zich eenzaam en op zichzelf aangewezen. De invloed van het individu op het systeem voelt oneerlijk klein; zijn eigen verantwoordelijkheid om gezond te leven is te groot.

Meerlaagse gezondheid

Huidige situatie

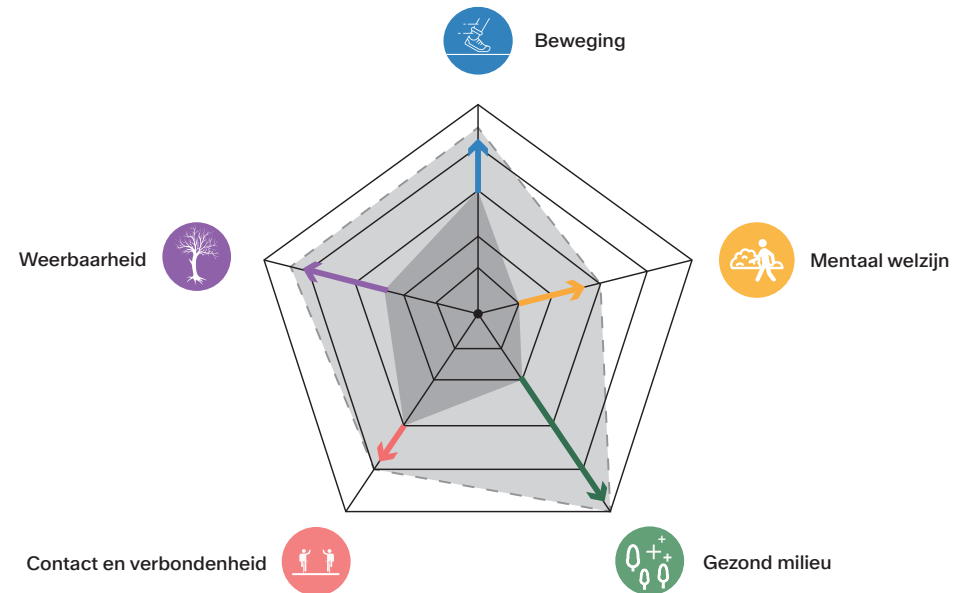
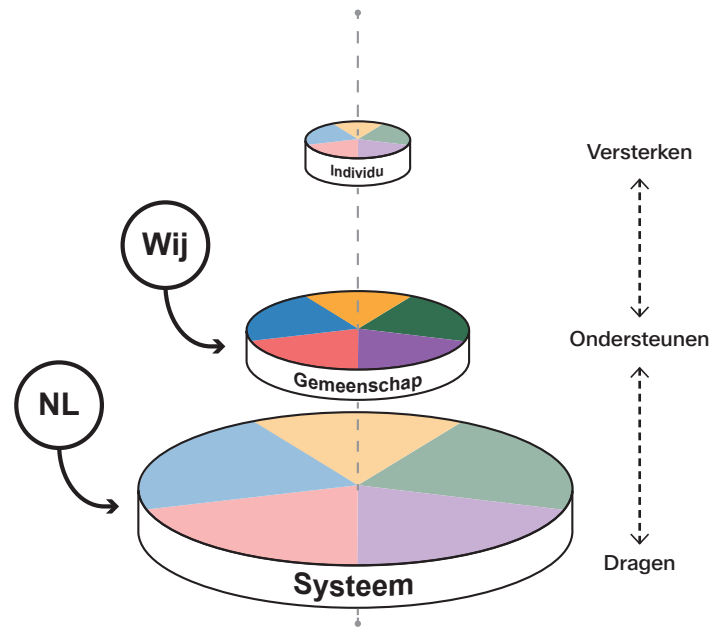
Een wankel systeem met weinig draagkracht, een beperkte rol voor de gemeenschap en een zeer grote inspanning voor het individu om gezond te leven

Waar gaan we naar toe?

De RVS dringt aan op fundamentele sociaal-culturele verandering. We moeten toe naar een ontspannender en minder belaste samenleving. Wij sturen aan op **meerlaagse gezondheid**. Waarbij een stabiel, gezond en eerlijk systeem en een verbonden, sociale en veerkrachtige gemeenschap de grootste inspanningen leveren. De gemeenschap brengt individuen in contact met elkaar, het landschap en een gezond natuurlijk basissysteem. Het systeem draagt en verbindt individuen die zo met minder inspanning gezonder kunnen leven.

Toekomstige situatie

Een stabiel systeem met veel draagkracht, een sterke rol voor de gemeenschap, en het individu kan ontspannen gezond leven.

Op landelijk en provinciaal niveau wordt de inspanning geleverd om een gezonde basis te maken door de opgaven voor een schoon en robuust bodem, water en lucht systeem écht aan te pakken (NL). Dit levert een dragend landschaps- en sociaal-economisch systeem waarop de gemeenschap initiatieven kan ontplooiën die de samenleving én het individu ondersteunen (Wij). Het individu en de samenleving worden beide versterkt zodat ze allebei hoger gaan scoren op alle aspecten van positieve gezondheid (van donkergrijs naar lichtgrijs).

Wat gaat er gebeuren?

De overheden gaan de plannen voor het verbeteren en toekomstbestendig maken van ons natuurlijke basissysteem uitvoeren. Dit kost veel kapitaal, energie en tijd, maar is essentieel voor een duurzame en gezonde toekomst. In deze inzending focussen wij ons op de gemeenschapslaag. Door simultaan te werken aan investeringen, impulsen en initiatieven, gerelateerd aan positieve gezondheid. Deze gerichte impulsen activeren mensen en initiatieven om samen voor een zelfstandig draaiend systeem en een weerbare en gezonde samenleving te zorgen.

Hoe doen we het?

MaasMensa als concept

MaasMensa is het verbindende platform waar landschap, gezondheid en gemeenschap samenkomen. 'Mensa' betekent 'tafel' maar staat hier voor méér dan dat. Het is de drager van ontmoeting, samenleven, leren en zorgen voor elkaar. Het is de verbinding tussen individu, gemeenschap en het systeem. MaasMensa verbindt wat vaak los staat: water en land, natuur en mens, voedsel en gezondheid, economie en welzijn. Langs de Maas ontstaat ruimte om te bewegen, te ontspannen, te werken, te delen en op adem te komen. Zo versterken we de dimensies van positieve gezondheid met de krachtige gemeenschappen in het gebied als scharnier.

In de geest van de EO Wijersprijsvraag is MaasMensa geen eindbeeld, maar een uitnodiging tot actie. Het platform groeit mee met het gebied en zijn bewoners. Boeren, bewoners, ondernemers, zorg, onderwijs en overheid schuiven aan tafel en bouwen samen aan een veerkrachtige Maasvallei.

MaasMensa Menukaart

Aperitief: Aan de slag

- Bordje er bij
- Koken voor twee
- Too Good to Go
- Uitbuikbankje
- Leen een schaap (grasmaaier)
- Buurtsoep
- Hulp aan huis
- Opruimdag
- Spullenruil

Bijgerecht: Investeer in de omgeving

- Schooltuin met educatie
- Buurtmoestuin
- Weekendje heg
- Bomen planten
- Buurtveerpontje

Hoofdgerecht: Pak het systeem aan

- Gebiedsfonds
- Drinkbare beek
- Direct van de boer
- Eetbaar landschap
- Gemeenschapstherapie
- Leefbare bodem

Desert: Coalities en spin-off

- Keurmerk MooiMaasvallei
- BuurtMensa
- Oogstfestival
- Kinderraad
- Meubelbank

Deze MaasMensa Menukaart toont suggesties voor ingrepen en initiatieven die bijdragen aan de positieve en meerlaagse gezondheid van de MooiMaasvallei.

Verkenning van impact

Verkenning van verwachte impact van ingrepen op basis van beknopt literatuuronderzoek. In de huidige situatie staan veel indicatoren en aspecten voor positieve gezondheid in het rood. Dat is ongewenst. Door de impact van de Maasmensa en het verbeteren van het dragende systeem komen deze in het groen.

Bronnen: RIVM, Richard Bailey 2013, RWS, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Trimbos instituut, voedingscentrum.

Procesvoorstel tweede ronde

In fase twee werken we de MaasMensa-menukaart uit en ontwikkelen we de MaasMensa-methode; het activeren van de gemeenschap voor een dragend verband tussen het regio-systeem en het individu.

Wij nemen bewust tijd voor input uit de regio. We maken een scherpe ruimtelijke en sociaaleconomische analyse van de regio en voeren een-op-een-wandelgesprekken met de smaakmakers uit het gebied. Met de MaasMensa-kopgroep en betrokken partners stappen we in een driedaagse 'proeftuin-pressurecooker': MaasMensa 1.0. We komen samen aan tafel, we eten en wisselen informatie uit, de kern van een mensa. Zo'n korte en intensieve bijeenkomst zorgt voor focus en samenhang en koppelt de opbrengsten aan het bredere netwerk en het burgerberaad, dat richting geeft en keuzes maakt.

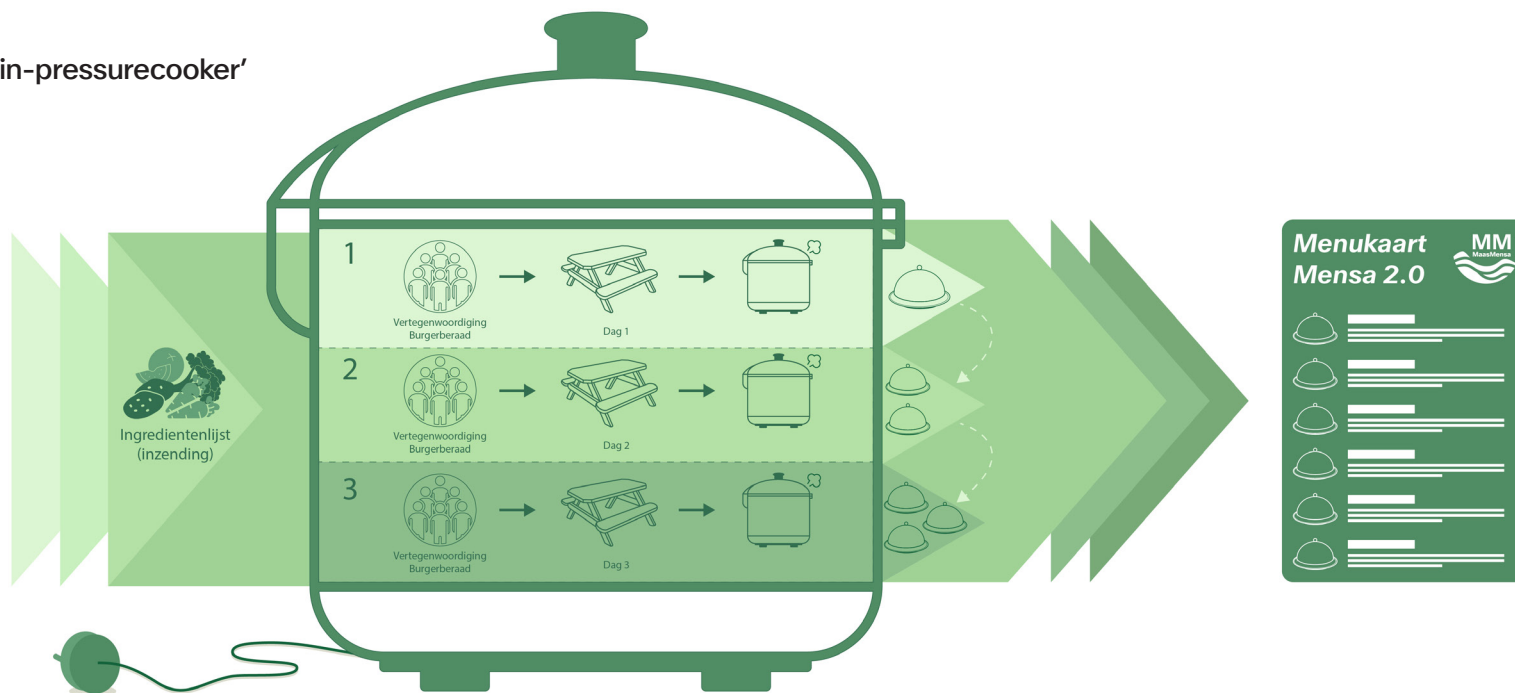
Tijdens de proeftuin-pressurecooker bespreken we de identiteit van de regio. Op basis van ervaringen en kennis uit het gebied en onze bevindingen bepalen we samen wat het gebied is en wat het wil zijn. Hierna brengen deelnemers hun ingrediënten voor de

menukaart in. Vervolgens worden de ingrediënten gewogen, gemengd, aangescherpt en doorgekookt tot concrete interventies en activiteiten. De uitkomsten verwerken we in concept menukaarten met kaarten en schema's van de ruimtelijke en sociale samenhang, die een raamwerk vormen voor anderen om op voort te bouwen.

We bediscussiëren deze concepten in vrij toegankelijke MaasMensa-bijeenkomsten in de regio. Door deze informatie uit te wisselen, elkaar beter te leren kennen en letterlijk samen aan tafel te eten en te werken, smeden en bestendigen we (nieuwe) combinaties en coalities: een vruchtbare voedingsbodem voor (ruimtelijk) gemeenschappelijk gewortelde interventies.

Geladen met deze input maken we de eerste MaasMensa-menukaart. Want MaasMensa 1.0 is geen eindpunt maar een startpunt: een eerste, gezamenlijk bereid menu dat richting geeft aan vervolgstappen en interventies, investeringen en samenwerking in het gebied. Vanuit deze basis kunnen initiatieven versnellen, opschalen en duurzaam verankeren.

Aan tafel: de 'proeftuin-pressurecooker'

Governance

Platform MaasMensa gebruikt bestaande maatschappelijke en bestuurlijke structuren en wordt ondersteund door gemeente, provincie en standsorganisaties. Zo kan MaasMensa de maatschappelijke krachten en middelen effectief inzetten voor door bewoners gewenste ontwikkelingen en initiatieven voor de lange termijn.

De MaasMensa-kopgroep bestaat uit een selectie van het burgerberaad en het maatschappelijk middenveld. Ze verzamelt de initiatieven en lopende projecten; de MaasMensa-menukaart. Ze legt dit voor aan het burgerberaad dat toetst, kiest en richting geeft voor de lange termijn. Onafhankelijke professionele ondersteuning – bijvoorbeeld door een gebiedsregisseur – helpt bij het leggen van dwarsverbanden tussen ideeën en beleid, en projecten en organisaties, en het zoeken naar financiering.

Een MaasMensa-gebiedsfonds gevuld met tweeënhalf miljoen, aangevuld met bijdragen van regionale sponsors, dient als vliegwiel. Daarmee kunnen we slimme combinaties maken, de inleg bij bestaande subsidieaanvragen verdubbelen of de onrendabele top of het investeringsrisico afdekken bij de start van een passend initiatief.

Het burgerberaad is een prachtige basis voor MaasMensa, en om de eerste initiatieven te realiseren. Zo krijgt MaasMensa direct slagkracht.

